

10. Τῇ δ' δευτέρᾳ ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἡλίου δύσιν μετὰ τὸ δειπνήσαι αὐτοὺς ὁ ἄμηρᾶς σταθεῖς δημηγορῶν ταῦτα ἔφη· Ὡς τέκνα φίλτατα ἐκ Θεοῦ καὶ τοῦ αὐτοῦ προφήτου Μωάμεθ καὶ ἐμοῦ τοῦ δούλου αὐτοῦ, δέομαι καὶ παρακαλῶ ὑμᾶς, ἵνα ἐπὶ τὴν αὐριον ἄξιον ἔργον μνήμης αἰωνίου ποιήσατε, ὡς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν πανταχοῦ ἕως τοῦ νῦν, ὡς δῆλόν ἐστιν, ἐποίησαν, καὶ μετὰ προθυμίας λοιπὸν καὶ γενναιότητος καὶ μεγαλοψυχίας τοὺς τοίχους ἄνωθεν μετὰ τῶν κλιμάκων ὡς πτερωτοὶ διέλθατε· καὶ τὴν φήμην, ἣν οἱ πρὸ ἡμῶν, ὡς εἶπομεν, ἐκέρδησαν καὶ ὁ Θεὸς ἐχαρίσατο, μὴ γένοιτο, ἵνα ἡμεῖς ἀπολέσωμεν αὐτήν, ἀλλὰ μάλιστα νῦν ἡ ὥρα ἤγγικεν, ἵνα αὐτὴν πολλυπλασίως ἀυξήσωμεν." Καὶ ἐτέρους πολλοὺς λόγους στρατιωτικὸς εἰπὼν αὐτοῖς, διέγειρε τούτους εἰς μεγαλοψυχίαν, ἵνα γενναίως πράξωσιν. Ἐπεὶ πάλιν αὐτοῖς· Εἰ καὶ τις ἐξ ὑμῶν ἀποκτανθῆ, ὡς ἔθος ἐστὶν ἐν τοῖς πολέμοις, γεγραμμένον ἐστὶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὡς καλῶς οἴδατε, ἐν τῷ ἡμετέρῳ κορᾷ παρὰ τοῦ προφήτου ἡμῶν λέγοντος, ὅτι ὁ ἀποθανὼν ἐν καιρῷ τοιοῦτω ὀλόσωμος ἐν τῷ παραδείσῳ μετὰ τοῦ Μωάμεθ' ἀριστήσκει καὶ πιεῖ· καὶ σὺν γυναιξὶ καὶ παιδαρίοις ὡραίοις καὶ παρθένοις ἐν τόπῳ χλοερῷ καὶ μυρισμένῳ ἄνθεσιν ἀναπαυθήσεται καὶ ἐν λουτροῖς ὡραίοις λουσθήσεται· καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἔξει ταῦτα. Ἐνταῦθα δ' πάλιν πᾶς ὁ ἐμὸς στρατὸς καὶ ἄρχοντες τῆς αὐλῆς μου, ἐὰν νικήσωμεν, παρ' ἐμοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν ἄχρι τέλους ζωῆς αὐτῶν ἔξουσι τὸν μισθὸν ἕκαστος τούτων διπλάσιον, οὐδ' τὰ νῦν ἔχουσι. Καὶ ἡμέραις τρισὶν ἢ πόλις πᾶσα ὑμῶν ἔσεται· καί, εἴ τι δ' ἂν σκυλεύσητε καὶ εὔρητε, χρυσίον ἢ ἀργύριον σκεῦος καὶ ἱματισμὸν, αἰχμαλώτους τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας, μικροὺς τε καὶ μεγάλους, οὐδεὶς δυνηθεῖ αὐτοὺς ὑμῖν αἰτῆσαι ἢ ἐνοχλῆσαι εἰς οὐδέν." Καὶ τελειώσας τοῦ λέγειν ὤμοσεν αὐτοῖς φυλάξαι, τὰ ὅσα διετάξατο αὐτοῖς. Οἱ δ' ἀκούσαντες, ἐχάρησαν λίαν, καὶ ἐν μιᾷ φωνῇ πάντες ἀλαλάξαντες, εἶπον κατὰ τὴν ἐκείνων γλώτταν· Ἄλλά, ἀλλά, Μεεμέτη ῥεσοῦλ ἀλλά," τούτ' ἐστὶν ὁ θεὸς τῶν θεῶν καὶ ὁ Μαχοῦ-μετ ὁ προφήτης αὐτοῦ. Ἀκούσαντες δ' ἡμεῖς ἐν τῇ πόλει τὴν τοσαύτην κραυγὴν ὥσει ἦγον μέγαν θαλάσσης, ἐλογιζόμεθα τί ἄρα ἦν ἡ κραυγὴ.

VIII. Μετ' ὀλίγον, ὡς ἠκούσαμεν τῆς κραυγῆς, ἐμάθομεν βεβαίως, ὅτι ἐν ἀληθείᾳ ἐπὶ τὴν αὐριον ὁ ἄμηρᾶς ἠτοίμασε χερσαῖόν τε καὶ ὑδραῖον πόλεμον σφοδρῶς, ὅσον αὐτῷ ἦν δυνατόν, δῶσαι τῇ πόλει. Ἡμεῖς δ' θεωροῦντες τοσοῦτον πλῆθος τῶν ἀσεβῶν, λέγω, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὄντως ἀντὶ ἐνὸς ἐξ ἡμῶν πλείον ἢ πεντακόσιοι ἦσαν ἐξ αὐτῶν, ἡμεῖς δ' εἰς τὴν ἄνω πρόνοιαν πᾶσας ἡμῶν τὰς ἐλπίδας ἀνεθέμεθα.

2. Καὶ προστάξας ὁ βασιλεὺς, ἵνα μετὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων καὶ τῶν θεῶν ἐκτυπωμάτων καὶ σίγγων οἱ ἱερεῖς ἄρχιερεῖς καὶ μοναχοί, γυναῖκές τε καὶ παιδία, μετὰ δακρῶν διὰ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως περιερχόμενοι τὸ Κύριε ἐλέησον μετὰ δακρῶν κράζωσι τὸν Θεὸν ἱκετεύοντες, ἵνα μὴ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἡμᾶς παραδώσῃ εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀνόμων καὶ ἀποστατῶν καὶ πονηροτάτων παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν, ἀλλ' ἴλεως γενήσεται ἡμῖν, τῇ αὐτοῦ κληρονομίᾳ, καὶ μετὰ κλαυθμοῦ ἀλλήλους ἀνεθαῦρῶντο, ἵνα ἀνδρείως ἀντισταθῶσι τοῖς ἐναντίοις ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς συμπλοκῆς.

3. Ὅμοίως καὶ ὁ βασιλεὺς τῇ αὐτῇ ὀδυνηρᾷ ἑσπέρᾳ τῆς δευτέρας συνάξας πάντας τοὺς ἐν τέλει ἄρχοντας καὶ ἄρχομένους, δημάρχους καὶ ἑκατοντάρχους καὶ ἐτέρους προκρίτους στρατιώτας ταῦτα ἔφη αὐτοῖς. Ὑμεῖς μ' ἐυγενέστατοι ἄρχοντες καὶ ἐκλαμπρότατοι δήμαρχοι καὶ στρατηγοὶ καὶ γενναιοτάτοι συστρατιῶται καὶ πᾶς ὁ πιστὸς καὶ τίμιος λαός, καλῶς οἴδατε, ὅτι ἐφθασεν ἡ ὥρα καὶ ὁ ἐχθρὸς τῆς πίστεως ἡμῶν βούλεται μετὰ πάσης μηχανῆς ἰσχυροτέρως καὶ τέχνης στενοχωρῆσαι ἡμᾶς καὶ ἐμβολὴν διὰ ξηρᾶς καὶ σύρραξιν διὰ θαλάσσης μετὰ συμπλοκῆς μεγάλης δῶσαι ἡμῖν μετὰ πάσης δυνάμεως, ἵνα, εἰ δυνατόν, ὡς ὁ ὄφις τὸν ἰὸν ἐκχύσῃ· καὶ ὡς λέων ἀνήμερος καταπίῃ ἡμᾶς βιάζεται. Διὰ τοῦτο λέγω καὶ παρακαλῶ ὑμᾶς, ἵνα στήτε ἀνδρείως καὶ μετὰ γενναίας ψυχῆς, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τοῦ νῦν ἐποιήσατε, κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἡμετέρας πίστεως. Παραδίδωμι δ' ὑμῖν τὴν κλεινὴν τε περίφημον καὶ εὐκλεῆ ταύτην μεγαλοπρεπεστάτην καὶ εὐγενῆ πόλιν τὴν ὄντως ἐκλαμπροτάτην καὶ βασιλεύουσαν τῶν πόλεων ἡμῶν πατρίδα.

4. Καλῶς οὖν οἴδατε, ἀδελφοί, ὅτι ἐνεκὲν τινων τεσσάρων ὀφειλέται κοινῶς ἐσμεν πάντες, ἵνα προτιμήσωμεν ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ ζῆν, πρῶτον μ' ὑπ' ῥ τῆς πίστεως

ἡμῶν καὶ εὐσεβείας, δεύτερον δ' ὑπ' ῥ τῆς πατρίδος, τρίτον μ' ὑπ' ῥ τοῦ βασιλέως, ὡς χριστὸν Κυρίου, καὶ τέταρτον ὑπ' ῥ συγγενῶν καὶ φίλων. Λοιπὸν, ἀδελφοί, ἐὰν ὀφειλέται ἐσμ' ὑπ' ῥ ἐνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων αὐτῶν ἀγωνίζεσθαι ἕως θανάτου, πολλῶ μάλλον ἡμεῖς ὑπ' ῥ πάντων τούτων, ὡς βλέπετε προφανῶς, καὶ ἐκ πάντων μέλλομεν ζημιωθῆναι. Ἐὰν διὰ τὰ ἐμὰ πλημμελήματα παραχωρήσῃ ὁ Θεὸς τὴν νίκην τοῖς ἀσεβέσιν, ὑπ' ῥ τῆς πίστεως ἡμῶν τῆς ἀγίας, ἣν ὁ Χριστὸς τῷ οἰκείῳ αὐτοῦ αἵματι ἡμῖν ἐδωρήσατο, κινδυνεύομεν· ὅ ἐστι κεφάλαιον πάντων. Καὶ ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τις καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν, τί τὸ ὄφελος; Δεύτερον, πατρίδα περίφημον τοιαύτην ὑστερούμεθα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν. Τρίτον, τὴν ποτε περιφανῆ, νῦν δ' τεταπεινωμένην καὶ ὠνειδισμένην καὶ ἐξουθενημένην ἀπολλύομεν βασιλείαν καὶ ὑπὸ τυράννου καὶ ἀσεβοῦς ἄρχεται. Τέταρτον δ' καὶ φιλάτων τέκνων καὶ συμβίων καὶ συγγενῶν στερούμεθα.

5. Αὐτὸς δ' ὁ ἀλιτήριος ὁ ἀμηνᾶς πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ ἡμᾶς ἐλθὼν ἀπέκλεισε καὶ μετὰ πάσης μηχανῆς καὶ ἰσχύος καθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτα οὐκ ἐπαύσατο πολιορκῶν ἡμᾶς. Καὶ χάριτι τοῦ παντεπόπτου Χριστοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐκ τῶν τειχῶν μετὰ αἰσχύνης ἄχρι τοῦ νῦν πολλάκις αἰσχροῦς ἀπεπέμφθησαν. Τὰ νῦν δ' πάλιν, ἀδελφοί, μὴ δειλιάσητε, ἐὰν καὶ τεῖχος μέροθεν ὀλίγον ἐκ τῶν κρότων καὶ τῶν πτωμάτων τῶν ἐλεπόλεων ἔπεσε, διότι, ὡς ὑμεῖς θεωρεῖτε, κατὰ τὸ δυνατὸν ἐδιωρθώσαμεν πάλιν αὐτό. Ἡμεῖς πᾶσαν τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν ἄμαχον δόξαν τοῦ Θεοῦ ἀναθέμεθα· οὗτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις καὶ ἐν δυνάμει καὶ πλήθει, ἡμεῖς δ' ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν πεποιθήσαμεν, δεύτερον δ' καὶ ἐν ταῖς ἡμετέραις χερσὶ καὶ ῥωμαλεότητι, ἣν ἐδωρήσατο ἡμῖν ἡ θεία δύναμις.

6. Γνωρίζω, ὅτι αὕτη ἡ μυριαρίθμητος ἀγέλη τῶν ἀσεβῶν κατὰ τὴν αὐτῶν συνήθειαν ἐλεύσονται καθ' ἡμῶν μετὰ βαναύσου καὶ ἐπηρμένης ὀφρύος καὶ θάρσους πολλοῦ καὶ βίας, ἵνα διὰ τὴν ὀλιγότητα ἡμῶν θλίψωσι καὶ ἐκ τοῦ κόπου στενοχωρήσωσι· καὶ μετὰ φωνῶν μεγάλων καὶ ἀλαλαγμῶν ἀναριθμῆτων βούλονται ἡμᾶς φοβῆσαι. Τὰς τοιαύτας αὐτῶν φλυαρίας καλῶς οἴδατε καὶ οὐ χρὴ λέγειν περὶ τούτων. Καὶ ὥρα οὐκ ὀλίγη ταῦτα ποιήσωσι καὶ ἀναριθμήτους πέτρας καὶ ἔτερα βέλη καὶ ἐλεβολίσκους ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν ἄνωθεν ἡμῶν πτήσουσι. Δι' ὧν, ἐλπίζω γάρ, μὴ ἡμᾶς βλάψωσι, διότι μ' ἰσχυρῶς θεωρῶ καὶ λίαν ἀγάλλομαι καὶ τοιαύταις ἐλπίσι τῷ λογισμῷ τρέφομαι, ὅτι, εἰ καὶ ὀλίγοι πάνυ ἐσμέν, ἀλλὰ πάντες ἐπιδέξιοι καὶ ἐπιτήδαιοι, ῥωμαλέοι τε καὶ ἰσχυροὶ καὶ μεγαλήτορες καὶ εὐπροπαρασκευασμένοι ὑπάρχετε.

7. Ταῖς ἀσπίσιν ὑμῶν καλῶς τὴν κεφαλὴν σκέπεσθε ἐπὶ τῇ συμπλοκῇ καὶ συρράξει. Ἡ δεξιὰ ὑμῶν ἢ τὴν ῥομφαίαν ἔχουσα μακρὰ ἔστω πάντοτε. Αἱ περικεφαλαῖαι ὑμῶν καὶ οἱ θώρακες καὶ οἱ σιδηροὶ ἱματισμοὶ λίαν εἰσὶν ἱκανοὶ ἅμα καὶ τοῖς λοιποῖς ὄπλοις καὶ ἐν τῇ συμπλοκῇ ἔσονται πάντα ὠφέλιμα λίαν· οἷς οἱ ἐναντίοι οὐ χρώνται, ἀλλ' οὔτε κέκτηνται αὐτά. Καὶ ὑμεῖς ἔσωθεν τῶν τειχῶν ὑπάρχετε σκεπόμενοι, οἱ δ' ἀσκεπεῖς μετὰ κόπου ἔρχονται.

8. Δίο, ὦ συστρατιῶται, γίνεσθε ἔτοιμοι καὶ στερεοὶ καὶ μεγαλόψυχοι διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ, μιμούμενοι τοὺς ποτε τῶν Καρχηδονίων ὀλίγους ἐλέφαντας, πῶς τοσοῦτον πλῆθος ἵππων Ῥωμαίων τῇ φωνῇ καὶ θεῶ ἐδίωξαν· καὶ ἐὰν ζῶον ἄλογον ἄλογον ἐδίωξε, πόσον μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τῶν ζῶων καὶ ἀλόγων ὑπάρχοντες κύριοι καὶ οἱ καθ' ἡμῶν ἐρχόμενοι, ἵνα παράταξιν μεθ' ἡμῶν ποιήσωσιν, ὡς ζῶα ἄλογα καὶ χοίρων χείρονές εἰσίν. Αἱ πέλται ὑμῶν καὶ ῥομφαῖαι καὶ τὰ τόξα καὶ ἀκόντια πρὸς αὐτοὺς πεμπέσθωσαν παρ' ὑμῶν. Καὶ οὕτως λογίσθητε ὡς ἐπὶ ἀγρίων χοίρων πληθὺν κυνήγιον, ἵνα γνώσωσιν οἱ ἀσεβεῖς, ὅτι οὐ μετὰ ἀλόγων ζῶων ὡς αὐτοὶ παράταξιν ἔχουσιν, ἀλλὰ μετὰ κυρίων καὶ αὐθέντων αὐτῶν καὶ ἀπογόνων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων.

9. Οἴδατε καλῶς, ὅτι ὁ δυσσεβῆς αὐτὸς ἀμηνᾶς καὶ ἐχθρὸς τῆς ἀγίας ἡμῶν πίστεως χωρὶς εὐλόγου αἰτίας τινὸς τὴν ἀγάπην, ἣν εἴχομεν, ἔλυσε καὶ τοὺς ὄρκους αὐτοῦ τοὺς πολλοὺς ἠθέτησεν ἀντ' οὐδενὸς λογιζόμενος· καὶ ἐλθὼν αἰφνιδίως φρούριον ἐποίησεν ἐπὶ τὸ Στενὸν τοῦ Ἀσωμάτου, ἵνα καθ' ἐκάστην ἡμέραν δύνηται ἡμᾶς

βλάπτειν. Τοὺς ἀγροὺς ἡμῶν καὶ κήπους καὶ παραδείσους καὶ οἴκους πυριαλώτους ἐποίησε· τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς χριστιανούς, ὅσους εὗρεν, ἐθανάτωσε καὶ ἠχμαλώτευσε, τὴν φιλίαν ἡμῶν ἔλυσε.

10. Τοὺς δ' τοῦ Γαλατᾶ ἐφιλίωσε· καὶ αὐτοὶ χαίροντες οὐκ εἶδον καὶ αὐτοὶ οἱ ταλαίπωροι τὸν τοῦ γεωργοῦ παιδὸς μῦθον, τοῦ ἐψήνοντος τοὺς κοχλίους καὶ εἰπόντος ὡ ἀνόητα ζῶα καὶ τὰ ἐξῆς.

11. Λοιπὸν, ἀδελφοί, ἐπεὶ ἡμᾶς πολιορκεῖ καὶ ἀπέκλεισε, καὶ καθ' ἑκάστην τὸ ἀχανὲς αὐτοῦ στόμα χάσκων καὶ εὐκαιρίαν αἰτεῖ, πῶς καταπίη ἡμᾶς καὶ τὴν πόλιν ταύτην, ἣν ἀνήγειρεν ὁ τρισμακάριστος καὶ μέγας Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος καὶ τῇ πανάγῳ τε καὶ ὑπεράγῳ δεσποίνῃ ἡμῶν Θεοτόκῳ καὶ ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ ἀφιέρωσε καὶ ἐχαρίσατο τοῦ κυρίου εἶναι καὶ βοηθὸν καὶ σκέπην τῇ ἡμετέρῃ πατρίδι καὶ καταφύγιον τῶν Χριστιανῶν, ἐλπίδα καὶ χαρὰν πάντων Ἑλλήνων, τὸ καύχημα τῶν ὑπὸ τὴν ἡλίου ἀνατολὴν ὄντων πάντων. Καὶ οὗτος ὁ ἀσεβέστατος τὴν ποτε περιφανῆ καὶ ὁμοφακίζουσαν ὡς ῥόδον τοῦ ἀγροῦ βούλετας ἀφανῆ ποιῆσαι, τὴν δουλώσασαν σχεδόν, δυνάμει εἰπεῖν, πᾶσαν τὴν ὑφ' ἡλίον καὶ ὑποτάξασαν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς Πόντον καὶ Ἀρμενίαν, Περσίαν καὶ Παμφλαγονίαν, Ἀμαζόνας καὶ Καππαδοκίαν, Γαλατίαν καὶ Μηδίαν, Κολχὸς Ἰβηρας, Βοσποριανούς καὶ Ἀλβάνους, Σιρίαν καὶ Κιλικίαν καὶ Μεσοποταμίαν, Φοινίκην καὶ Παλαιστίνην, Ἀραβίαν τε καὶ Ἰουδαίαν, Βακτριανούς καὶ Σκύθας, Μακεδονίαν καὶ Θετταλίαν, Ἑλλάδα, Βοιωτίαν, Λοκροὺς καὶ Αἰτωλοὺς, Ἀκαρνανίαν, Ἀχαιοὺς καὶ Πελοπόννησον, Ἡπειρον καὶ τὸ Ἰλλυρικόν, Λυχνίτας καὶ τὸ Ἀνδριατικόν, Ἰταλίαν, Τουσκίνοὺς Κελτοὺς καὶ Κελτογαλάτας, Ἰβηρίαν τε καὶ ἕως τῶν Γαδεύρων, Λιβύαν καὶ Μαυρητανίαν καὶ Μαυρουσίαν, Αἰθιοπίαν, Βελέδασ Σκούδην, Νουμιδίαν καὶ Ἀφρικὴν καὶ Αἴγυπτον, αὐτὸς τὰ νῦν βούλεται ταύτην δουλώσαι αὐτῷ τὴν κυριεύουσαν τῶν πόλεων καὶ ζυγῷ ὑποβαλεῖν καὶ δουλεία καὶ τὰς ἀγίας ἐκκλησίας ἡμῶν, ἔνθα ἐπροσκυνεῖτο ἡ ἀγία τριάς καὶ ἐδοξολογεῖτο τὸ ἅγιον πνεῦμα καὶ ὅπου ἄγγελοι ἠκούοντο ὑμνεῖν τὸ θεῖον καὶ τὴν ἔνσαρκον τοῦ Θεοῦ λόγου οἰκονομίαν, βούλεται ποιῆσαι προσκύνημα τῆς αὐτοῦ βλασφημίας καὶ τοῦ φληνάφου αὐτοῦ ψευδοπροφήτου Μωάμεθ καὶ κατοικητήριον ἀλόγων καὶ καμήλων. Λοιπὸν, ἀδελφοί καὶ συστρατιῶται, κατὰ νοῦν ἐνθυμήθητε, ἵνα τὸ μνημόσυνον ἡμῶν καὶ ἡ μνήμη καὶ φήμη καὶ ἡ ἐλευθερία αἰωνίως γενήσῃται."

12. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς Ἑνετοὺς ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσιν ἵσταμένους ἔφη· Ἑνετοὶ εὐγενεῖς, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, ἄνδρες ἰσχυροὶ καὶ στρατιῶται δυνατοὶ καὶ ἐν πολέμοις δοκιμώτατοι, οἱ διὰ τῶν ἐστιλβωμένων ὑμῶν ῥομφαίων καὶ χάριτος πολλάκις πλήθος τῶν Ἀγαρηνῶν ἐθανάτωσατε, καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν ποταμοειδῶς ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν ἔρρευσε, τῇ σήμερον παρακαλῶ ὑμᾶς, ἵνα τὴν πόλιν ταύτην τὴν εὐρισκομένην ἐπὶ τοσαύτῃ συμφορᾷ τοῦ πολέμου ὀλοψύχως καὶ ἐκ μέσου ψυχῆς γένητε ὑπερασπισταί. Οἴδατε γὰρ καλῶς καὶ δευτέραν πατρίδα καὶ μητέρα αὐτὴν ἀεννάως εἶχετε· διὸ καὶ ἐκ δευτέρου πάλιν λέγω καὶ παρακαλῶ, ἵνα ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὡς φιλόπιστοί τε καὶ ὁμόπιστοι καὶ ἀδελφοὶ ποιήσατε."

13. Ἐτα στραφεὶς ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι λέγει τοῖς Λιγουρίταις· ὦ Λιγουρίται, ἐντιμώτατοι ἀδελφοί, ἄνδρες πολεμισταὶ καὶ μεγαλοκάρδιοι καὶ φημιστοί, καλῶς οἴδατε καὶ γινώσκετε, ὅτι ἡ δυστυχῆς αὕτη πόλις πάντοτε οὐκ ἐμοὶ μόνον ὑπῆρχεν, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν διὰ πολλά τινα αἴτια. Ὑμεῖς μὲν πολλάκις μετὰ προθυμίας αὐτῇ ἐβοηθήσατε καὶ συνδρομῇ ὑμετέρᾳ ἐλυτρώσατε ἀπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν τῶν αὐτῆς ἐναντίων. Τὰ νῦν πάλιν ὁ καιρὸς ἐστὶν ἐπιτήδειος, ἵνα δείξητε εἰς βοήθειαν αὐτῆς τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπην καὶ ἀνδρίαν καὶ γενναιότητα ὑμῶν."

14. Καὶ πληθυντικῶς στραφεὶς εἰς πάντας εἶπεν· Οὐκ ἔχω καιρὸν εἰπεῖν ὑμῖν, μόνον τὸ τεταπεινωμένον ἡμέτερον σκῆπτρον εἰς τὰς ὑμῶν χεῖρας ἀνατίθημι, ἵνα αὐτὸ μετ' εὐνοίας φυλάξητε. Παρακαλῶ δ' καὶ τοῦτο καὶ δεόμεναι τῆς ἡμετέρας ἀγάπης, ἵνα τὴν πρέπουσαν τιμὴν καὶ ὑποταγὴν δώσητε τοῖς ὑμετέροις στρατηγοῖς καὶ δημάρχοις καὶ ἑκατοντάρχοις, ἕκαστος κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ καὶ τάγμα καὶ ὑπηρεσίαν. Γνωρίσατε δὴ τοῦτο· καὶ ἐὰν ἐκ καρδίας φυλάξητε τὰ ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν, ἐλπίζω εἰς Θεόν, ὡς λυτρωθῆμεν ἡμεῖς τῆς ἐνεστώσης αὐτοῦ δικαίας ἀπειλῆς. Δεύτερον δ' καὶ ὁ στέφανος ὁ ἁδαμάντινος ἐν οὐρανοῖς ἐναπόκειται ὑμῖν καὶ μνήμη αἰώνιος καὶ ἄξιος ἐν

τῷ κόσμῳ ἔσεται.”

15. Καὶ ταῦτα εἰπὼν καὶ τὴν δημηγορίαν τελέσας καὶ μετὰ δακρῶν καὶ στεναγμῶν τὸν Θεὸν εὐχαριστήσας, οἱ πάντες ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ἀπεκρίναντο μετὰ κλαυθμοῦ λέγοντες· Ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς Χριστοῦ πίστεως καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν.” Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ πλείστα εὐχαρίστησας, πλείστας δωρεῶν ἐπαγγελίας αὐτοῖς ἀπαγγείλατο. Ἐταῦτα πάλιν λέγει· Λοιπὸν, ἀδελφοὶ καὶ συστρατιῶται, ἔτοιμοι ἔστε τῷ πρῶτῳ. Χάριτι καὶ ἀρετῇ τῇ παρὰ τοῦ Θεοῦ ὑμῖν δωρηθείη, καὶ συνεργούσης τῆς ἀγίας τριάδος, ἐν ἣ τὴν ἐλπίδα πᾶσαν ἀνεθέμεθα, ποιήσωμεν τοὺς ἐναντίους μετὰ αἰσχύνης ἐκ τῶν ἐντεῦθεν κακῶς ἀναχωρήσαι.”

4. Καὶ τῶν μὲν προσπιπτόντων ἡ ἀρπαγὴ καὶ αἰχμαλωσία ἦν, τῶν δὲ καταλαμβανομένων καὶ ἀνθισταμένων σφαγῆ· καὶ οὐδαμῶς ἡ γῆ ἔν τισι τόποις ἐκ τῶν νεκρῶν διεφαίνετο. Καὶ ἦν ἰδεῖν θέαμα ξένον καὶ θρήνους πολλοὺς καὶ ποικίλους καὶ ἀμετρήτους ἀνδραποδισμοὺς τῶν εὐγενῶν ἀρχουσῶν καὶ παρθένων καὶ ἀφιερωμένων τῷ Θεῷ, συρομένων ὑπὸ τῶν Τουρκῶν διὰ τῶν ἐθειρῶν καὶ κομῶν καὶ πλοκάμων τῆς κεφαλῆς ἔξωθεν τῶν ἐκκλησιῶν μετὰ ὄδυρμῶν ἀνίλεων, τὴν βοήν καὶ κλαυθμὸν τῶν παιδῶν, τοὺς ἱεροὺς καὶ ἀγίους οἴκους λεηλατισμένους. Τὸ φρικῶδες καὶ ἀκουόμενον· ἦν τὸ θεῖον αἷμα καὶ σῶμα Χριστοῦ κατὰ γῆς χεόμενον καὶ ῥιπτόμενον καὶ τὰ τιμαλφῆ δοχεῖα τούτου ἀρπάζοντες, τὰ μὲν διέθραυνον, τὰ δὲ σῶα ἐνεκολπίζοντο. Καὶ τοὺς ἐγκεκοσμημένους κόσμους ὁμοίως ἐποίουν· καὶ τὰς ἐγκεκοσμημένας ἀγίας εἰκόνας μετὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθων πολυτίμων κατεπάτουν καὶ τοὺς κόσμους αἶροντες, κλίνας καὶ τραπέζαν ἐποίουν· καὶ μετὰ τῶν τῶν ἱερέων ἐνδυμάτων τῶν ἐκ σηρικῶν καὶ χρυσοφάντων ὄντων τοὺς ἵππους ἐσκέπαζον· καὶ ἄλλοι ἐπ' αὐτοῖς ἦσθιον· καὶ τοὺς πολυτίμους μαργάρους τῶν ἀγίων κειμηλίων ἀναρπάστους ἐποίουν, τὰ ἅγια λείψανα καταπατοῦντες. Καὶ ἕτερα ἀνοσιουργήματα πλείστα ἐποίουν ἄξια θρήνου οἱ τοῦ ἀντιχρίστου πρόδρομοι.

5. Ὡ τῶν σοφῶν σου κριμάτων, Χριστὲ βασιλεῦ, ὡς ἀνερμηνεύεται καὶ ἀνεξιχνίαστά εἰσι· καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν παμμέγιστον ἐκεῖνον ναὸν καὶ θειότατον τῆς Θεοῦ Σοφίας, τὸν οὐρανὸν τὸν ἐπίγειον, τὸν θρόνον τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, τὸ Χερουβικὸν ὄχημα καὶ στερέωμα δευτέρον, τὴν Θεοῦ χειρῶν ποίησιν, τὸ θέαμα καὶ ἔργον ἄξιον, τὸ πάσης τῆς γῆς ἀγαλίαμα, τὸν ὥραιον καὶ ὥραιων ὥραιότερον· οὗ ἔσωθεν τῶν ἀδύτων καὶ ἄνωθεν τῶν ἀγίων τραπεζῶν ἦσθιον καὶ ἐπιον καὶ τὰς ἀσελεγεῖς γνώμας καὶ ὀρέξεις αὐτῶν μετὰ γυναικῶν καὶ παρθένων καὶ παιδῶν ἐπάνωθεν ἐποίουν καὶ ἔπρατον. Τίς μὴ θρηνήσῃ σε, ἅγιε ναέ; Καὶ πανταχοῦ πᾶν κακὸν ἦν καὶ πᾶσα κεφαλὴ ἤλγει.

6. Ἐν οἴκοις θρήνοι καὶ κλαυθοί, ἐν τριόδοις ὄδυρμοί, ἐν ναοῖς ὀλοφυρμοί, ἀνδρῶν οἰμωγαί, γυναικῶν ὀλολυγαί, ἐλκυσμοί, ἀνδραποδισμοί, διασπασμοί τε καὶ βιασμοί. Οἱ σεμνοὶ τῷ γένει ἀτίμως περιῆσαν, οἱ πλούσιοι ἀνόσιοι· αἱ πλατεῖαι, αἱ γωνῖαι κατὰ πάντα τόπον πανταχοῦ πασῶν κακῶν ἦν ἔμπλεα· οὗ τόπος ἀνεξερεύνητος ἢ ἄσυλος ἔμεινε. Ὡ Χριστὲ βασιλεῦ, τῆς τότε θλίψεως καὶ στενοχωρίας πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ἦν οἰκοῦσιν οἱ χριστιανοί, ἐλευθέρωσον. Καὶ πάντα κῆπον καὶ οἶκον οἱ ἀσεβεῖς οὐκ εἶασαν ἀνώρυκτον, ἵνα τὰ κεκρυμμένα χρήματα εὕρωσι· καὶ πλείστων μὲν νέων θησαυρῶν καὶ παλαιῶν καὶ ἐτέρων πολυτίμων πραγμάτων εὐρόντες ἐνεπλήσθησαν.